

แนวทางการเสริมสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนและการแปรรูปผลิตภัณฑ์ ข้าวหอมมะลิอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม

Guidelines for Enhancing Network Community Enterprises and Processing Organic Jasmine Rice Products with Participation

นวัตร โพธิสาร^{1*} อุมพร ไชยสูง² จันทรรดา สุขสาม³ จักรกฤษ ใจรัมย์⁴
ปวิวัติ ยะสะกะ⁵ สุภารดี สอนโสภะเชือก⁶ นีอร งามสุข⁷ และวิภาวดี พันธุ์หนองหว้า⁸
Nawuttagorn Potisarn¹, Umaporn Chaisoong², Jandara Suksam³,
Jugkrich Jairassamee⁴, Patiwat Yasaka⁵, Suparadee Saunsokchaug⁶,
Nion Ngamhui⁷ and Wipavadee Punnongwa⁸

Received : September 21, 2023; Revised : October 11, 2023; Accepted : October 16, 2023

บทคัดย่อ (Abstract)

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแนวทางการเสริมสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนและการแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม 2) พัฒนาสื่อนวัตกรรมการเพิ่มรายได้ของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา แบ่งการดำเนินงานออกเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 วิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวเป้าหมาย คือ ผู้ทรงคุณวุฒิแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 12 คน ได้จากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือวิจัย คือ แบบบันทึกข้อมูลและประเด็นคำถามเพื่อการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบกลุ่มจากกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการ

¹⁻⁶คณะเทคโนโลยีการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์; Faculty of Management Technology, Rajamangala University of Technology Isan, Surin Campus, Thailand.

^{7,8}คณะเกษตรศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์; Faculty of Agriculture and Technology, Rajamangala University of Technology Isan, Surin Campus, Thailand.

*Corresponding Author; nawuttagorn.po@rmuti.ac.th

Citation : Potisarn, N, Chaisoong, U., Suksam, J., Jairassamee, J., Yasaka, P., Saunsokchaug, S., Ngamhui, N. and Punnongwa, W. (2023). Guidelines for Enhancing Network Community Enterprises and Processing Organic Jasmine Rice Products with Participation. *Journal of Local Governance and Innovation*.

อย่างมีส่วนร่วมกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาจากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ระยะที่ 2 วิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือประชาชนในจังหวัดสุรินทร์ จำนวน 400 คน ได้จากการเลือกแบบบังเอิญ เครื่องมือวิจัย คือ แบบสอบถามความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการใช้สื่อนวัตกรรมการเพิ่มรายได้ของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามความพึงพอใจสื่อนวัตกรรมผลิตภัณฑ์แปรรูปข้าวหอมมะลิอินทรีย์ การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเป็นสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการดำเนินการวิจัย มีดังนี้ 1) ผลการศึกษาแนวทางการยกระดับเครือข่ายและแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิอินทรีย์อย่างมีส่วนร่วม กลุ่มมีการขยายผลการจัดตั้งกลุ่มระดับชุมชนเป็นระดับตำบล โดยมีการวางวิสัยทัศน์ร่วมกัน คือ “เกษตรกรตำบลกุดหวายสร้างสุขเพิ่มรายได้ ด้วยเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม” การจัดทำโครงสร้างกลุ่มในรูปแบบคณะกรรมการมีการยกระดับเครือข่ายโดยสร้างภาคีเครือข่ายในระดับอำเภอและจังหวัด ในด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิอินทรีย์ ชุมชนเกิดกระบวนการเรียนรู้การแปรรูปข้าวมาเป็นข้าวเกรียบปรุงรส 2) ผลการพัฒนาสื่อนวัตกรรมการเพิ่มรายได้ของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน พบว่า สื่อนวัตกรรมประกอบด้วย โลโก้ สื่อวีดิทัศน์ และสื่อแผ่นพับอินโฟกราฟิกผสมเทคโนโลยีความจริงเสริม และผลการศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อสื่อนวัตกรรมผลิตภัณฑ์แปรรูปข้าวหอมมะลิอินทรีย์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$)

คำสำคัญ (Keywords) : เกษตรอินทรีย์, ผลิตภัณฑ์โอท็อป, วิสาหกิจชุมชน, แปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิอินทรีย์, การมีส่วนร่วม

Abstract

This research's objectives were to 1) study the guideline to enhance network community enterprises and process organic jasmine rice products with participation and 2) develop innovative media to increase the income of the community enterprise network. The study was a research and development which used two phases for data collection method. The first phase was the qualitative which including 12 people by purposive sampling. The research tools were data

Citation : นวัตกรรม โพธิสาร, อุมารพ ไซสูง, จันทร์ดารา สุขสาม, จักรกฤษ ใจรัมย์, ปฎิวัติ ยะสะกะ, สุภรดี สวนโสภเชือก, นีอร งามสุข และวิภาวดี พันธุ์หนองหว้า. (2566). แนวทางการเสริมสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนและการแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 15-38;

recording form and research questions. The data collection method was through group interviews from participatory workshops with farmers producing organic jasmine rice. The data analysis used content analysis from stakeholders. Moreover, the second phase which used a quantitative research. The sample group of qualitative research included 400 people in Surin province who collected by accidental sampling. The research tools were a users' satisfaction questionnaire of using innovative media to increase the income of the community enterprise network. The data collection method using the sample group to respond the questionnaire regarding their satisfaction with the media of innovative organic jasmine rice processed products. The statistical data analysis used descriptive statistics including frequency, percentage, mean, standard deviation. The results were as follows: 1) The enhancing network community enterprises and process organic jasmine rice products with participation and processing organic jasmine rice products in a participatory way found the group has expanded to establish groups at the community level to the sub-district level. There was a common vision which was a "Farmers in Kut Wai sub-district will create happiness and increase income with participatory organic agriculture". The creating of a group structure in the form of a committee The network has been upgraded by creating network partners at the district and provincial levels. In the field of processing organic jasmine rice products showed that the community had a process of learning how to transform Khao Mao into seasoned crackers. 2) The results of developing innovative media to increase the income of the community enterprise network including logo, video media, and infographic brochure media combined with augmented reality technology. The study of the measurement of the satisfaction level towards innovative media for organic jasmine rice processed products overall was at a very high level ($\bar{x} = 4.41$).

Citation : Potisarn, N, Chaisoong, U., Suksam, J., Jairassamee, J., Yasaka, P., Saunsokchaug, S., Ngamhui, N. and

Punnongwa, W. (2023). Guidelines for Enhancing Network Community Enterprises and Processing Organic Jasmine Rice Products with Participation. *Journal of Local Governance and Innovation*.

7(3) : 15-38; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgrisru.2023.45>

Keywords : Organic Jasmine Rice, OTO Product, Community Enterprises, Organic Jasmine Rice Processed Products, Participation

บทนำ (Introduction)

การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ให้มีเสถียรภาพจำเป็นต้องอาศัยความรู้ และความก้าวหน้าในการวิจัยและนวัตกรรมที่ต้องมีการสร้างและสะสมองค์ความรู้ให้ทันสมัยตลอดเวลาเพื่อเป็นกลไกสำคัญในการนำพาประเทศหลุดพ้นจากกับดักประเทศรายได้ปานกลาง ซึ่งการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจด้วยฐานความรู้ด้านการวิจัยและนวัตกรรมนี้จะเป็นการกระจายรายได้ และลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) และตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2564) ซึ่งการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศจำเป็นต้องยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลักการพัฒนาที่ยั่งยืน และหลักคนเป็นศูนย์กลางโดยให้ความสำคัญกับการส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม และการนำมาใช้ขับเคลื่อนการพัฒนาในทุกมิติ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559) ดังนั้นเพื่อเป็นการสนองนโยบายของรัฐบาลในการส่งเสริมให้ประเทศเกิดเสถียรภาพ จึงจำเป็นต้องมีการขับเคลื่อนชุมชนให้เกิดความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ และส่งเสริมต้นทุนเดิมของชุมชนให้เกิดการต่อยอดได้อย่างยั่งยืน

จากการศึกษาสภาพบริบทของชุมชนตำบลกุดหวาย อำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ มีพื้นที่ทั้งหมด 17.77 ตารางกิโลเมตร พื้นที่ทั่วไปของตำบลกุดหวายเป็นที่ดอน น้ำไม่ท่วมขัง ในบางพื้นที่เป็นป่าเสื่อมโทรมเป็นส่วนใหญ่ มีแหล่งน้ำใต้ดินอยู่ในระดับตื้น บางพื้นที่อยู่ใต้ห้วยลำพอก สภาพพื้นที่ทั่วไปเหมาะแก่การเพาะปลูกข้าว พืช โดยอาศัยน้ำฝน เป็นหลัก มีประชากรทั้งหมด 8,062 คน แยกเป็นชาย 4,104 คน หญิง 3,958 คน ประชากรส่วนใหญ่ทำการเกษตร ปลูกข้าวและทำปศุสัตว์ เกษตรกรส่วนใหญ่ในชุมชนจะมีการเลี้ยงควายในแต่ละครัวเรือนมีจำนวนมาก สามารถผลิตปุ๋ยคอกจากมูลสัตว์ได้ทุกครัวเรือน ปลูกและผลิตข้าวหอมมะลิที่มีคุณภาพ หอมและเหนียว โดยอาศัยแหล่งน้ำ และความอุดมสมบูรณ์ของอ่างเก็บน้ำลำพอกและลำห้วยสาขา และผลักดันให้ชุมชนได้รับการประเมินมาตรฐานผลิตภัณฑ์ ซึ่งจะเป็นจุดเริ่มต้นในการพัฒนาแบรนด์ผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่ยอมรับ ได้รับโอกาสเป็นพื้นที่ทำงานภายใต้โครงการหมู่บ้านราชมงคลอีสาน และเป็นเครือข่ายเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) มีการรวมกลุ่มอาชีพ อาทิ เช่น วิสาหกิจชุมชน กลุ่มท่องเที่ยวอีสานใต้ กลุ่มจักสาน เป็นต้น จึงต้องการให้ชุมชนเกิดผลิตภัณฑ์และ

Citation : นวัศกร โพธิสาร, อุมพร ไชยสูง, จันทร์ดารา สุขสาม, จักรกฤษ ใจรัมย์, ปฏิวัติ ยะสะกะ, สุภรดี สวนโสภเชือก, นีอร งามสุข และวิภาวดี พันธุ์หนองหว้า. (2566). แนวทางการเสริมสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนและการแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลินทรีย์แบบมีส่วนร่วม. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 15-38;

บริการที่ตรงตามความต้องการของตลาดบนพื้นฐานศักยภาพของกลุ่มอย่างมีส่วนร่วม (องค์การบริหารส่วนตำบลกุดหวาย, ม.ป.ป)

อย่างไรก็ตาม ปัญหาในการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจชุมชนบนฐานความรู้ด้านการวิจัยและนวัตกรรม ชุมชนยังขาดองค์ความรู้ในด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ การสร้างมูลค่าเพิ่มจากข้าวอินทรีย์ (Organic Rice) ซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญที่ได้รับการผลิตและจำหน่ายทั้งภายในและต่างประเทศ มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน การสร้างแบรนด์ ทำให้ชุมชนขาดโอกาสในการสร้างผลิตภัณฑ์ที่เกิดขึ้นโดยชุมชนผ่านนวัตกรรมบนพื้นฐานศักยภาพของวิสาหกิจชุมชน เมื่อมองในมุมของผู้บริโภคในปัจจุบันให้ความสำคัญกับการดูแลสุขภาพมากขึ้น เนื่องจากข้าวอินทรีย์เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและมีกระบวนการผลิตที่ไม่พึ่งสารเคมีหรือสารสังเคราะห์ต่าง ๆ (สุภารดี สวนโสภะเชือก และคณะ, 2561 : 108 - 109) สำหรับแนวทางการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิอินทรีย์ จำเป็นต้องมีกิจกรรมหลักที่เกี่ยวข้องกับการจัดเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการผลิต แปรรูป และการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ การบริการ การตลาด และการแนะนำคุณประโยชน์ที่จะได้รับจากตัวผลิตภัณฑ์ไปยังผู้บริโภค (วงศ์พัฒนา ศรีประเสริฐ, 2558 : 61; พรพิมล โรจนโพธิ์ และคณะ, 418 - 419) อีกทั้งยังมีกิจกรรมที่สนับสนุนกับกิจกรรมหลัก ได้แก่ การนำสื่อนวัตกรรม (Logo & Packaging, AR Infographic) เว็บไซต์ (Website) สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) (Tangkuptanon and Sudaporn, 147 – 148, ศิริกมล ประภาสพงษ์, 2563 : 175; วีระนันท์ คำนึ่งวุฒิ และอัญญา กลิ่นเทียน, 2562 : 42 - 43) มาใช้สื่อสารเพื่อเพิ่มการรับรู้มูลค่าให้กับตัวผลิตภัณฑ์ การบริหารบุคลากรในชุมชนให้มีความรู้เพิ่มมากขึ้น และมีการจัดโครงสร้างของวิสาหกิจชุมชนให้เกิดประสิทธิผล การสร้างเครือข่ายและช่องทางการตลาด การพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ได้รับมาตรฐาน การยกระดับและเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิเกษตรอินทรีย์ แล้วยังมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ด้วยการแปรรูปข้าวหอมมะลิอินทรีย์เพื่อเพิ่มความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ จากข้าวหอมมะลิอินทรีย์ เพื่อให้สอดคล้องกับชุมชนที่เป็นแหล่งผลิตข้าวอินทรีย์ที่มีลักษณะเฉพาะของพื้นที่ มีชื่อเสียง และมีการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ที่พิเศษต่างจากแหล่งอื่น (สุภารดี สวนโสภะเชือก และคณะ, 2561; 107)

จากข้อมูลดังที่กล่าวมาข้างต้นนั้น จึงเป็นที่มาของการวิจัยแนวทางการเสริมสร้างเครือข่ายชุมชนและการแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นการยกระดับเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์และการสร้างมูลค่าเพิ่มโดยการศึกษาแนวทางการแปรรูปข้าวหอมมะลิอินทรีย์ เพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ชุมชนของวิสาหกิจ/OTOP อย่างมีส่วนร่วม และเพื่อพัฒนาสื่อนวัตกรรมการเพิ่มรายได้ของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน รวมทั้งการสร้างการยอมรับของผลิตภัณฑ์ด้วยมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน การ

Citation : Potisarn, N, Chaisoong, U., Suksam, J., Jairassamee, J., Yasaka, P., Saunsokchaug, S., Ngamhui, N. and

Punnongwa, W. (2023). Guidelines for Enhancing Network Community Enterprises and Processing Organic Jasmine Rice Products with Participation. *Journal of Local Governance and Innovation.*

7(3) : 15-38; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgrisru.2023.45>

สร้างแบรนด์ การออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่ตรงกับความต้องการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน การออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่ตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายที่จะซื้อผลิตภัณฑ์ โดยใช้โครงการวิจัยกับชุมชนแบบมีส่วนร่วมอันจะนำไปสู่การแก้ปัญหาและสนองความต้องการของชุมชนจังหวัดสุรินทร์ ขจัดความยากจนและเป็นเมืองน่าอยู่ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาแนวทางการเสริมสร้างเครือข่ายชุมชนและการแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลินทรีย์แบบมีส่วนร่วม
2. เพื่อพัฒนาสื่อนวัตกรรมการเพิ่มรายได้ของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยแนวทางการเสริมสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนและการแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลินทรีย์แบบมีส่วนร่วมมีวิธีดำเนินการวิจัยโดยแบ่งเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาแนวทางการเสริมสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนและการแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลินทรีย์แบบมีส่วนร่วม มีรายละเอียดดังนี้

1) วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

แหล่งข้อมูล แหล่งข้อมูลเอกสาร (Secondary Sources) ได้แก่ การวิเคราะห์เอกสารวิชาการและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการเสริมสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนและการแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลินทรีย์แบบมีส่วนร่วม ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 2 กิจกรรม ดังต่อไปนี้

1.1) กิจกรรมแนวทางการเสริมสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนข้าวหอมมะลินทรีย์แบบมีส่วนร่วม

กลุ่มเป้าหมาย ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเกี่ยวข้องในการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์ บ้านสะอาด หมู่ 2 ตำบลกุดหวาย อำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มเป้าหมายผู้ทรงคุณวุฒิแบบเฉพาะเจาะจง ได้แก่ ตัวแทนองค์การบริหารส่วนตำบลกุดหวาย ตัวแทนสมาพันธ์เกษตรอินทรีย์จังหวัดสุรินทร์ ตัวแทนสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุรินทร์ ตัวแทนสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอศีขรภูมิ ตัวแทนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสานวิทยาเขตสุรินทร์ ตัวแทนภาคประชาชน ตัวแทนวิสาหกิจชุมชนเครือข่ายบ้านปราสาท ตำบลระแงง อำเภอศีขรภูมิ ผู้แทนสถานศึกษาในตำบลกุดหวาย จำนวน 12 คน

Citation : นวัตกรรม โพธิสาร, อุมพร ไชยสูง, จันทร์ดารา สุขสาม, จักรกฤษ ใจรัมย์, ปฎิวัติ ยะสะกะ, สุภารัตน์ สอนโสภะเชือก, นีรงามสุข และวิภาวดี พันธุ์หนองหว้า. (2566). แนวทางการเสริมสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนและการแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลินทรีย์แบบมีส่วนร่วม. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 15-38;

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบบันทึกประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามตามทฤษฎี และกรอบแนวคิดของการวิจัย โดยมีลักษณะเป็นแบบบันทึกข้อมูลและประเด็นคำถามเพื่อการวิจัย (คำถามหลัก - คำถามย่อย) ประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ ประเด็นคำถามที่ 1 การยกระดับเครือข่ายการแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิอินทรีย์ 1) ในอดีตกลุ่มของท่านมีการแปรรูปข้าวหอมมะลิอินทรีย์อย่างไร 2) ปัจจุบันการแปรรูปข้าวหอมมะลิอินทรีย์เหมือนหรือต่างจากอดีตอย่างไร และ 3) ในอนาคตต้องการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับข้าวหอมมะลิอินทรีย์ในรูปแบบใดและอย่างไร ประเด็นคำถามที่ 2 การสร้างเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม (ทำได้ทันที) 1) ในฐานะสมาชิกเครือข่ายฯ ท่านสามารถให้ความร่วมมือกับเครือข่ายได้อย่างไร 2) ท่านมีแนวคิดในการพัฒนาเครือข่ายการแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิอินทรีย์อย่างไร และ 3) การกำหนดโครงสร้างเครือข่าย และนำแบบสัมภาษณ์ไปเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อประเมินความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม (IOC) พบว่า มีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปทุกข้อ และได้ปรับแก้ไขให้ข้อความถามมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยมีการดำเนินงาน ได้แก่ 1) นัดวัน เวลา สถานที่กับกลุ่มเป้าหมายเพื่อชี้แจงโครงการและวัตถุประสงค์ในการทำวิจัย และมีการแจกเอกสารแสดงความยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัยสำหรับอาสาสมัคร 2) ดำเนินการจัดกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์ โดยการสัมภาษณ์แบบกลุ่ม (Focus Group) 3) การเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย ข้อมูลตัวเลข ตัวอักษร ภาพ และเสียง 4) สรุปรูทุกประเด็นคำถามอภิปรายประเด็นหรือปัญหา และสรุปผล 5) เก็บรวบรวมข้อมูลและข้อเท็จจริงจากผู้ตอบแบบสอบถามเพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยข้อมูลที่ได้จะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อกลุ่มและชุมชน และ 6) ถอดเทปในวันเดียวกันและทำการวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการ Content analysis ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยใช้ตารางการวิเคราะห์ หาข้อมูลที่มีความเหมือนและต่างกันแต่ละข้อคำตอบประเด็น

1.2) กิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิอินทรีย์อย่างมีส่วนร่วม

กลุ่มเป้าหมาย ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรกรอินทรีย์ บ้านสะอาด หมู่ 2 ตำบลกุดหวาย อำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 13 คน โดยเป็นสมาชิกทั้งหมดของกลุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบบันทึกประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามตามทฤษฎี และกรอบแนวคิดของการวิจัย โดยมีลักษณะเป็นแบบบันทึกข้อมูลและประเด็นคำถามเพื่อการวิจัย กำหนดประเด็นคำถาม (คำถามหลัก - คำถามย่อย) และปฏิบัติการแปรรูปข้าวหอมมะลิอินทรีย์ 1) สุขอนามัยและโภชนาการสำหรับผลิตภัณฑ์แปรรูปข้าวหอมมะลิอินทรีย์ที่ดีควรเป็นอย่างไร 2) การเตรียมวัตถุดิบและการเลือกวัตถุดิบให้ได้คุณภาพอย่างไร 3) การเตรียมวัสดุและอุปกรณ์สำหรับการการแปรรูปอย่างไร 4) ปฏิบัติการแปรรูปอย่างไร และ 5) ปฏิบัติการบรรจุภัณฑ์และการเก็บรักษาอย่างไร และนำแบบสัมภาษณ์ไปเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อประเมินความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม (IOC) พบว่า มีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปทุกข้อ และได้ปรับแก้ไขให้ข้อความถามมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยมีการดำเนินงาน ได้แก่ 1) นัดวัน เวลา สถานที่กับกลุ่มเป้าหมายเพื่อชี้แจงโครงการและวัตถุประสงค์ในการทำวิจัย และมีการแจกเอกสารแสดงความยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัยสำหรับอาสาสมัคร 2) ดำเนินการจัดกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิอินทรีย์อย่างมีส่วนร่วม 3) การเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย ข้อมูลตัวเลข ตัวอักษร ภาพ และเสียง 4) สรุปทุกประเด็นคำถาม อภิปรายประเด็นหรือปัญหา และสรุปผล 5) เก็บรวบรวมข้อมูลและข้อเท็จจริงจากผู้ตอบแบบสอบถามเพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยข้อมูลที่ได้อาจก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อกลุ่มและชุมชน และ 6) ถอดเทปในวันเดียวกันและทำการวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการ Content analysis ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยใช้ตารางการวิเคราะห์ หาข้อมูลที่มีความเหมือนและต่างกันแต่ละข้อคำตอบแยกประเด็น

ระยะที่ 2 เพื่อพัฒนาสื่อนวัตกรรมการเพิ่มรายได้ของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน มีรายละเอียดดังนี้

1) วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

ประชากร ได้แก่ ประชาชนในจังหวัดสุรินทร์ จำนวน 1,381,761 คน (สำนักงานสถิติจังหวัดสุรินทร์, 2563)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนในจังหวัดสุรินทร์ จำนวน 400 คน ได้จากการเลือกแบบบังเอิญ (Accidental sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย สามารถแบ่งเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 สื่อนวัตกรรมผลิตภัณฑ์แปรรูปข้าวหอมมะลิอินทรีย์ ประกอบด้วย การออกแบบโลโก้บรรจุภัณฑ์ และการผลิตสื่อแผ่นพับอินโฟกราฟิกผสมผสานเทคโนโลยีความจริงเสริม เพื่อการประชาสัมพันธ์สินค้าแปรรูปข้าวหอมมะลิอินทรีย์ ตำบลกุดหวาย อำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ ดังนี้

Citation : นวัศกร โพธิสาร, อุมพร ไชยสูง, จันทร์ดาร่า สุขสาม, จักรกฤษ ใจรัมย์, ปฎิวัติ ยะสะกะ, สุภากรดี สอนโสภะเชือก, นีอร งามสุข และวิภาวดี พันธุ์หนองหว้า. (2566). แนวทางการเสริมสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนและการแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 15-38;

1) ขั้นการศึกษา ประกอบด้วย ศึกษาค้นคว้าเอกสาร กรอบงานและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษาความต้องการ ศึกษารูปแบบการเพื่อพัฒนาสื่อนวัตกรรมการเพิ่มรายได้ของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ รูปแบบของสื่อนวัตกรรมผลิตภัณฑ์แปรรูปข้าวหอมมะลิอินทรีย์ และรูปแบบเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสื่อมัลติมีเดีย รูปแบบของฮาร์ดแวร์ที่ใช้ในการพัฒนาสื่อดิจิทัลเทคโนโลยีความจริงเสริม และรูปแบบของซอฟต์แวร์ที่ใช้ในการพัฒนาสื่อดิจิทัลเทคโนโลยีความจริงเสริม เป็นต้น

2) ขั้นตอนการเพื่อพัฒนาสื่อนวัตกรรมการเพิ่มรายได้ของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน ประกอบด้วย การออกแบบโลโก้ การออกแบบบรรจุภัณฑ์ และการผลิตสื่อแผ่นพับอินโฟกราฟิกผสมเทคโนโลยีความจริงเสริม ตำบลกุดหวาย อำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความพึงพอใจการเพื่อพัฒนาสื่อนวัตกรรมการเพิ่มรายได้ของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน เรื่อง การออกแบบโลโก้ บรรจุภัณฑ์ และการผลิตสื่อแผ่นพับอินโฟกราฟิก เพื่อการประชาสัมพันธ์สินค้าแปรรูปข้าวหอมมะลิอินทรีย์ ตำบลกุดหวาย อำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยวิธีการของลิเคิร์ท 4) นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่สร้างไปเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อประเมินความสอดคล้องของข้อความกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม (IOC) พบว่า มีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปทุกข้อ นำไปทดลองใช้ (Tryout) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) (บุญชม ศรีสะอาด และคณะ, 2561 : 117) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.921 ทำการคัดเลือกข้อความที่ผ่านเกณฑ์การประเมินมาสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ และนำเครื่องมือวิจัยเสนอต่อประธานคณะกรรมการพิจารณาการวิจัยในคนเพื่อตรวจสอบจริยธรรมการทำวิจัยในคน

การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยมีการดำเนินงาน ได้แก่ 1) ทำหนังสือขออนุญาตเข้าพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลงานวิจัย จากนั้นผู้วิจัยดำเนินการลงพื้นที่วิจัยตำบลกุดหวาย อำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ 2) จัดบูทเพื่อทำการเผยแพร่และอบรมการใช้สื่อนวัตกรรมผลิตภัณฑ์แปรรูปข้าวหอมมะลิอินทรีย์ ได้แก่ การออกแบบโลโก้ บรรจุภัณฑ์ และการผลิตสื่อแผ่นพับอินโฟกราฟิกผสมความจริงเสริม เพื่อการประชาสัมพันธ์สินค้าแปรรูปข้าวหอมมะลิอินทรีย์ ตำบลกุดหวาย อำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ 3) ขอความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่างโดยการแจ้งวัตถุประสงค์ของงานวิจัย แนะนำสื่อนวัตกรรมผลิตภัณฑ์แปรรูปข้าวหอมมะลิอินทรีย์ และแนะนำแบบสอบถามความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อสื่อนวัตกรรมผลิตภัณฑ์แปรรูปข้าวหอมมะลิอินทรีย์ 4) แจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับการเก็บข้อมูลโดยขอให้กลุ่มตัวอย่างให้ข้อมูลตามความเป็นจริงทั้งหมด ถือว่าเป็นความลับไม่มีการเปิดเผยชื่อผู้ให้ข้อมูล ดังนั้น จึงไม่มีผลกระทบ

Citation : Potisarn, N, Chaisong, U., Suksam, J., Jairassamee, J., Yasaka, P., Saunsokchaug, S., Ngamhui, N. and

Punnongwa, W. (2023). Guidelines for Enhancing Network Community Enterprises and Processing Organic Jasmine Rice Products with Participation. *Journal of Local Governance and Innovation*.

7(3) : 15-38; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisru.2023.45>

ทำให้ผู้ให้ข้อมูลสูญเสียชื่อเสียงหรือได้รับความเสียหายแต่อย่างใด ผู้วิจัยเลือกบุคคลที่ยินดีเป็นอาสาสมัคร เข้าร่วมในการวิจัย 5) ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างประเมินสื่อ นวัตกรรมผลิตภัณฑ์แปรรูปข้าวหอมมะลิอินทรีย์ที่พัฒนาขึ้น โดยใช้โทรศัพท์ สมาร์ทโฟน หรือแท็บเล็ต และกำหนดเวลาในการใช้งาน คนละ 20 นาที และ 6) หลังจากที่ถูกกลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามเสร็จ ผู้วิจัยจึงเก็บรวบรวมแบบสอบถามเพื่อนำไปวิเคราะห์ผลต่อไป

การรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี รหัสเลขที่โครงการ HEC 03-63-020 เป็นที่เรียบร้อยแล้ว

ผลการวิจัย (Research Results)

การวิจัยเรื่อง การยกระดับผลิตภัณฑ์โอท็อปกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบนฐานนวัตกรรมและระบบเศรษฐกิจแบ่งปัน ตำบลกุดหวาย อำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ นำเสนอผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาแนวทางการยกระดับเครือข่ายและแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิอินทรีย์อย่างมีส่วนร่วม

จากการจัดกิจกรรมการยกระดับเครือข่ายการแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิอินทรีย์ด้วยระบบเศรษฐกิจแบ่งปัน จากประเด็นการสัมภาษณ์ในประเด็นที่ 1 พบว่า ในอดีตกลุ่มไม่เคยมีการแปรรูปข้าวหอมมะลิอินทรีย์ ปัจจุบันการแปรรูปข้าวหอมมะลิอินทรีย์ไม่เหมือนกับในอดีตที่ผ่านมาเนื่องจากมีเทคโนโลยีด้านการแปรรูปอาหารที่เน้นเกี่ยวกับโภชนาการ รสชาติ และการสร้างความแตกต่างของผลิตภัณฑ์แปรรูปเพิ่มมากขึ้น และอนาคตกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์บ้านเสด็จมีความต้องการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับข้าวหอมมะลิอินทรีย์ในรูปแบบการแปรรูปผลิตภัณฑ์ และมีมติในที่ประชุมให้ความเห็นชอบร่วมกันว่ามีความต้องการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต้นแบบข้าวเกรียบแปรรูปจากผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิอินทรีย์ ประเด็นที่ 2 พบว่า การสร้างเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม (ทำได้ดีทันที) ในฐานะสมาชิกเครือข่ายฯ ทุกคนสามารถให้ความร่วมมือในการแสวงหาเครือข่ายและเสนอต่อที่ประชุมในรูปแบบคณะกรรมการแบบมีส่วนร่วม โดยกลุ่มมีการแบ่งหน้าที่และกำหนดตัวบุคคลสำหรับการดำเนินงานการพัฒนาเครือข่ายการแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิอินทรีย์

นอกจากนี้ยังได้มีการกำหนดนโยบายและวิสัยทัศน์กลุ่มเพื่อการขับเคลื่อนการดำเนินงานยกระดับเครือข่ายการแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิอินทรีย์ ดังนี้

Citation : นวัศกร โพธิสาร, อุมพร ไชยสูง, จันทร์ดาร่า สุขสาม, จักรกฤษ ใจรัมย์, ปฎิวัติ ยะสะกะ, สุภารัตติ สอนโสภะเชือก, นีรจามสุข และวิภาวดี พันธุ์หนองหว้า. (2566). แนวทางการเสริมสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนและการแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 15-38;

(1) กิจกรรมกลุ่ม ได้แก่ 1) การแปรรูปข้าวหอมมะลิ 105 และผลิตภัณฑ์จากการทำเกษตรระบบอินทรีย์ 2) อบรมให้ความรู้แก่สมาชิกและผู้สนใจทั่วไป 3) ออกร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม 4) รับซื้อวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์จากสมาชิกและเครือข่าย 5) ออกแบบบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ 6) เข้าร่วมการประชุมกลุ่มและเครือข่าย 7) ทำการตลาดและประชาสัมพันธ์กลุ่มและเครือข่าย 8) ศึกษาดูงานเพื่อยกระดับและพัฒนาศักยภาพกลุ่มและเครือข่าย 9) กติกาสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามมติที่ประชุมของกลุ่ม

(2) ผลิตภัณฑ์และบริการของกลุ่ม ได้แก่ 1) ข้าวหอมมะลิ 105 และการแปรรูปผลิตภัณฑ์และอาหารจากการทำเกษตรระบบอินทรีย์ 2) หลักสูตรอบรมการแปรรูปผลิตภัณฑ์และอาหารจากการทำเกษตรระบบอินทรีย์

(3) ระบบการเงินและบัญชี ได้แก่ 1) รายได้มาจากค่าสมัครสมาชิก 2) กำไรจากการซื้อ-ขายวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม ร้อยละ 2 3) เงินปันผลได้จากกำไร และหุ้นของสมาชิก 4) เงินสะสมของกลุ่มนำมาใช้ในการลงทุนได้ 5) มีเหรียญกษาปณ์ หรือ ผู้ตรวจสอบภายใน และ กรรมการคอยดูแลความถูกต้อง 6) มีรายงานผลประกอบการของกลุ่มในทุก 6 เดือน หรือ 2 ครั้ง/ปี

(4) การกำหนดบทลงโทษ ได้แก่ 1) ตักเตือน 2) ให้ออกจากกลุ่ม

(5) การกำหนดวิสัยทัศน์กลุ่ม คือ “เกษตรกรตำบลกุดหวาย สร้างสุขเพิ่มรายได้ ด้วยเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม”

(6) การกำหนดกติกาการตรวจรับรองแปลงแบบมีส่วนร่วม (PGS) กลุ่มเกษตรกรตำบลกุดหวาย มีกติกาการตรวจรับรองแปลงแบบมีส่วนร่วม (PGS)

ผลลัพธ์จากการดำเนินงานในการยกระดับภาคีเครือข่ายการแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิอินทรีย์ ได้แก่ 1) อบต.กุดหวาย 2) รพ.สต. โคกสนวน 3) เพจสุรินทร์เหล่า 4) เครือข่ายผลิตภัณฑ์ชุมชน อ.ศีขรภูมิ 5) กองทุนข้าวหมู่บ้านสมบูรณ 6) เครือข่ายด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์โดยชุมชนในเขตอีสานใต้ 7) โรงเรียนบ้านสมบูรณ (ปัญญาวิทยา) 8) วิสาหกิจชุมชนคนสมบูรณวิถีพุทธ วิถีธรรมวิถีธรรมชาติ 9) มทร. อีสาน 10) สำนักงานพัฒนาชุมชน อ.ศีขรภูมิ 11)สมาพันธ์เกษตรอินทรีย์จังหวัดสุรินทร์ 12) สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุรินทร์

2. ผลจากการจัดกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิอินทรีย์อย่างมีส่วนร่วม จากประเด็นการสัมภาษณ์ดังนี้

ประเด็นที่ 1 ผลจากการศึกษาสุxonามัยและโภชนาการสำหรับผลิตภัณฑ์แปรรูปข้าวหอมมะลิอินทรีย์ที่ดี พบว่า ในส่วนของการยกระดับผลิอาหารแปรรูปในด้านสุxonามัย กลุ่มได้รับความรู้จากการ

Citation : Potisarn, N, Chaisoong, U., Suksam, J., Jairassamee, J., Yasaka, P., Saunsokchaug, S., Ngamhui, N. and

Punnongwa, W. (2023). Guidelines for Enhancing Network Community Enterprises and Processing Organic Jasmine Rice Products with Participation. *Journal of Local Governance and Innovation*.

7(3) : 15-38; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgrisru.2023.45>

อบรมเกี่ยวกับมาตรฐานการผลิตขั้นต้นหรือ Primary GMP เพื่อให้ผลิตภัณฑ์ที่ได้เป็นที่มั่นใจของผู้บริโภค ทั้งด้านคุณภาพมาตรฐาน และความปลอดภัย รวมไปถึงการขยายฐานการตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศในอนาคตได้ กลุ่มได้มีการปรึกษาหารือเกี่ยวกับประเด็นการผลิตที่จะนำไปสู่กระบวนการขอมาตรฐานได้นั้น กลุ่มยังคงต้องมีการศึกษาองค์ประกอบในหลายปัจจัยเพิ่มเติมเพื่อเตรียมความพร้อมในหลายด้าน เช่น สถานที่ เครื่องจักร อุปกรณ์ และบุคลากร เป็นต้น รวมถึงการระดมทุนหรือหาแหล่งทุน เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานดังกล่าวให้ได้มาตรฐานต่อไป ส่วนประเด็นเกี่ยวกับโภชนาการสำหรับผลิตภัณฑ์แปรรูปข้าวหอมมะลิอินทรีย์ที่ดี พบว่า วัตถุดิบที่จะนำมาแปรรูปนั้นมีคุณสมบัติทางโภชนาการที่ดี ประกอบด้วย (1) ข้าวเม่า คือ ข้าวที่มีรวงข้าวสีเขียวไล่มาจนถึงสีเขียวออกน้ำตาล มีสารอาหารที่เป็นประโยชน์ คือ เส้นใยอาหาร ไขมัน วิตามินบี 1 วิตามินบี 2 ไนอะซิน ธาตุเหล็ก แคลเซียม ฟอสฟอรัส แมกนีเซียม และโปรตีน (2) ฟักข้าว มีสารอาหาร คือ เบต้าแคโรทีน ไลโคปีน ลูทีน และ มีฤทธิ์ในการต้านอนุมูลอิสระ มีสารฟลาโวนอยด์ สารประกอบฟีนอลิกจำนวนมาก

ประเด็นที่ 2 ผลการศึกษาการเตรียมวัตถุดิบและการเลือกวัตถุดิบให้ได้คุณภาพ พบว่า การคัดเลือกข้าวเม่าเพื่อนำมาแปรรูปเป็นข้าวเกรียบปรุงรส มีสูตรดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การคัดเลือกข้าวเม่าเพื่อนำมาแปรรูปเป็นข้าวเกรียบปรุงรส

ส่วนผสม	สูตรที่ 1 รสสหาร่าย	สูตรที่ 2 รสปาปริก้า	สูตรที่ 3 รสพริกเผาหมูหยอง	สูตรที่ 4 รสฟักข้าว
ฟักข้าว				10 กรัม
แป้งข้าวเม่า	100 กรัม	100 กรัม	100 กรัม	100 กรัม
น้ำใบเตย	250 กรัม	250 กรัม	250 กรัม	250 กรัม
น้ำตาล	25 กรัม	25 กรัม	25 กรัม	25 กรัม
เกลือ	1 กรัม	1 กรัม	1 กรัม	
เจลาติน	1 กรัม	1 กรัม	1 กรัม	1 กรัม
สหาร่าย	5 กรัม	-	-	-
พริกปาปริก้า	-	5 กรัม	-	-
รสพริกเผา	-	-	5 กรัม	-
หมูหยอง	-	-	10 กรัม	-
น้ำเปล่า	100 มล.	100 มล.	100 มล.	100 มล.

Citation : นวัศกร โพธิ์สาร, อุมภาพร ไชยสูง, จันทร์ดาราร สุขสาม, จักรกฤษ ใจรัศมี, ปฎิวัติ ยะสะกะ, สุภารัตติ สวนโสภะเชือก, นีอร งามสุข และวิภาวดี พันธุ์หนองหว้า. (2566). แนวทางการเสริมสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนและการแปรรูปผลิตภัณฑ์ ข้าวหอมมะลิอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 15-38;

ประเด็นที่ 3 ผลการศึกษาการเตรียมวัสดุและอุปกรณ์สำหรับการการแปรรูปข้าวเกรียบปรุงรส และประเด็นที่ 4 ปฏิบัติการแปรรูป พบว่า การเตรียมส่วนผสม ได้แก่ แป้งข้าวเเม่ น้ำตาล เกลือ เฉากลาติน น้ำตาล ผสมส่วนผสมทั้งหมดจนเป็นเนื้อเดียวกัน แล้วทำให้เป็นแผ่นวางบนถาด นำไปอบที่อุณหภูมิ 70 องศาเซลเซียส เวลา 3 ชม. ตัดเป็นแผ่นสี่เหลี่ยมทอดอุณหภูมิ 160 องศาเซลเซียส เวลา 2 นาที นำส่วนผสมทั้งหมดให้เข้ากัน นำไปเคี้ยวด้วยไฟอ่อนจนส่วนผสมเป็นเนื้อเดียวกัน จากนั้นนำไปทำให้เป็นแผ่นโดยเกลี่ยบาง ๆ บนถาด นำไปอบที่อุณหภูมิ 70 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 4 ชั่วโมง จากนั้นตัดให้เป็นสี่เหลี่ยมขนาดเท่า ๆ กัน นำไปทอดด้วยเครื่องทอดไฟฟ้า อุณหภูมิ 160 องศาเซลเซียส ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ข้าวเกรียบจากข้าวเเม่ก่อนทอด (ภาพซ้าย) และข้าวเกรียบหลังทอด (ภาพขวา)

ผลการพัฒนาข้าวเกรียบปรุงรสชุมชนบ้านสะตีย์ได้เรียนรู้กระบวนการผลิตและแปรรูปข้าวเเม่จนกลายเป็นการแปรรูปข้าวเกรียบปรุงรสและมีการโรยผงปรุงรส ประกอบด้วย ผงปาปริก้า ผงสาหร่าย และรสพริกเผาหมูหยอง เป็นต้น ส่วนรสพริกข้าวจะมีการผสมกับเนื้อของข้าวเกรียบ แสดงดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 ข้าวเกรียบปรุงรสและมีการโรยผงปรุงรส ประกอบด้วย ผงปาปริก้า ผงสาหร่าย และรสพริกเผาหมูหยอง

นอกจากนี้ผลจากการศึกษาการแปรรูปแป้งข้าวเเม่เมื่อเปรียบเทียบกับทั้ง 2 สายพันธุ์ในด้านรสชาติ พบว่า หลังจากที่มีการแปรรูปเป็นแป้งข้าวเเม่ และนำมาเป็นวัตถุดิบในการแปรรูปเป็นข้าวเกรียบ

Citation : Potisarn, N, Chaisoong, U., Suksam, J., Jairassamee, J., Yasaka, P., Saunsokchaug, S., Ngamhui, N. and Punnongwa, W. (2023). Guidelines for Enhancing Network Community Enterprises and Processing Organic Jasmine Rice Products with Participation. *Journal of Local Governance and Innovation*.

7(3) : 15-38; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgrisru.2023.45>

หลังทอดเสร็จ ข้าวขาวดอกมะลิ 105 ซึ่งเป็นข้าวเจ้าหอม มีความหวานและมีกลิ่นหอมที่น้อยกว่าข้าว กข 6 ซึ่งเป็นข้าวเหนียว และหลังจากแปรรูปแล้วข้าวขาวดอกมะลิ 105 ยังมีความอ่อนนุ่มน้อยกว่าข้าว กข 6 อีกด้วย ซึ่งเนื่องมาจากคุณสมบัติทางเคมีของข้าวทั้ง 2 สายพันธุ์มีความแตกต่างกัน

ประเด็นที่ 5 ผลการปฏิบัติการบรรจุภัณฑ์และการเก็บรักษา พบว่า ผลการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ข้าวเกรียบปรุงรส ลักษณะของบรรจุภัณฑ์ข้าวเกรียบปรุงรส ประกอบด้วย 1) ถุงพอยด์กันความชื้นมีความโปร่งใสด้านเดียว อีกด้านเป็นพอยด์ทึบแสง 2) การออกแบบสติ๊กเกอร์โลโก้พร้อมชื่อผลิตภัณฑ์ติดบนบรรจุภัณฑ์ 3) การออกแบบสติ๊กเกอร์เพื่อแบ่งรสชาติของข้าวเกรียบปรุงรส ดังภาพที่ 6

ภาพที่ 6 ผลการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ข้าวแผ่นปรุงรส ได้แก่ รสสอหรั่ง รสปลาปริงกา และรสพริกเผาหมูหยอง

2. ผลการพัฒนาสื่อนวัตกรรมการเพิ่มรายได้ของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน

ผลการพัฒนาสื่อนวัตกรรมการเพิ่มรายได้ของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน โดยมีองค์ประกอบ ได้แก่ การออกแบบโลโก้ การผลิตสื่อวีดิทัศน์ และการผลิตสื่อแผ่นพับอินโฟกราฟิกผสมผสานเทคโนโลยีความจริงเสริม (AR) เพื่อการประชาสัมพันธ์สินค้าแปรรูปข้าวหอมมะลิอินทรีย์ ตำบลกุดหวาย อำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ มีดังนี้

2.1 ผลการออกแบบโลโก้ ลักษณะของการออกแบบโลโก้กลุ่มเกษตรกรอินทรีย์สะอาด ได้ให้ความหมายและแนวคิดในการออกแบบ ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 ผลการออกแบบโลโก้กลุ่มเกษตรอินทรีย์ชุมชนบ้านสะดีย์

จากภาพที่ 4 สามารถอธิบายองค์ประกอบด้านการออกแบบ ได้แก่ (1) ด้านการออกแบบรูปลักษณ์ ได้แก่ รวงข้าว สื่อความหมายถึง ชุมชนที่มีการทำนาและเกษตรกรรม ควายน้ำ สื่อความหมายถึง สัตว์ที่ชุมชนนิยมเลี้ยงและนำไปกินฟืนน้ำที่อ่างลำพอกเป็นจำนวนมาก และบ่งบอกถึงความ เป็นอัตลักษณ์ของชุมชน วงกลมที่ล้อมรอบ สื่อความหมายถึง ความรักใคร่กลมเกลียวกันของคนในชุมชน ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และมีการสืบสานขนบธรรมเนียมประเพณีร่วมกัน เช่น ประเพณีไหว้พระจันทร์ ที่ชุมชนมีการจัดกิจกรรมร่วมกันในชุมชนทุกๆปี โดยการนำข้าวเม่ามาเช่นไหว้พระจันทร์ เป็นต้น (2) ด้านการใช้สีในการออกแบบ ได้แก่ สีดำอ่อน หมายถึง ความอุดมสมบูรณ์ของดินซึ่งเป็นหัวใจ สำคัญในการทำนาและเกษตรกรรม สีส้มหมายถึงความมีชีวิตชีวา และเป็นสีประจำหมู่บ้าน สีทอง หมายถึง ความเจริญรุ่งเรือง

2.2 ผลการผลิตสื่อวีดิทัศน์ ลักษณะของสื่อวีดิทัศน์จะแสดงในรูปแบบไฟล์วิดีโอ แสดงผลในสื่อสังคมออนไลน์ ได้แก่ YouTube และ Facebook เป็นต้น การนำเสนอเนื้อหาของสื่อวีดิทัศน์จะแบ่ง ออกเป็น 2 คลิปหลัก ได้แก่ คลิปการนำเสนอชุมชนบ้านสะดีย์ และคลิปการนำเสนอการแปรรูปข้าวเกรียบปรงรส ดังภาพที่ 5

ภาพที่ 5 ผลการพัฒนาวีดิทัศน์นำเสนอชุมชนบ้านสะดีย์ (ซ้าย) และการแปรรูปข้าวแผ่นปรงรส (ขวา)

Citation : Potisarn, N, Chaisong, U., Suksam, J., Jairassamee, J., Yasaka, P., Saunsokchaug, S., Ngamhui, N. and Punnongwa, W. (2023). Guidelines for Enhancing Network Community Enterprises and Processing Organic Jasmine Rice Products with Participation. *Journal of Local Governance and Innovation*.

2.3 ผลการพัฒนาสื่อแผ่นพับอินโฟกราฟิกด้านเทคโนโลยีความจริงเสริม (AR) สื่อสิ่งพิมพ์แผ่นพับเป็นแบบ 2 พับ แบ่งออกเป็น 3 ช่อง มีทั้งหมด 2 ด้าน ประกอบด้วย ด้านหน้าแสดงข้อมูลเกี่ยวกับโลโก้กลุ่มเกษตรกรอินทรีย์สะอาด หัวข้อมาตรฐานการจัดการฟาร์มทั่วไป ปัจจัยแห่งความสำเร็จ และขั้นตอนการสแกนและดาวโหลดแอปพลิเคชัน Zappar ดังภาพที่ 7

ภาพที่ 7 สื่อแผ่นพับอินโฟกราฟิกด้านหน้า (ภาพซ้าย) และด้านหลัง (ภาพขวา)

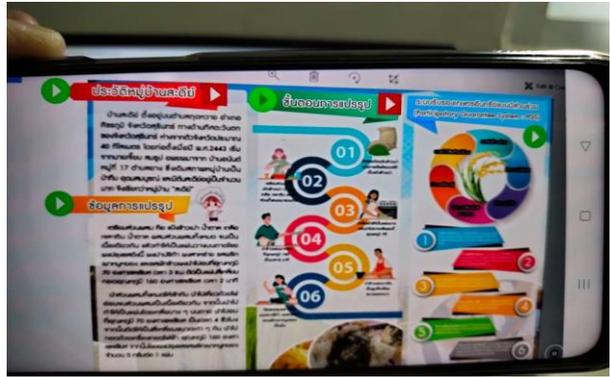
2.4 ผลการสร้างปฏิสัมพันธ์โดยผสมผสานความจริงเสริมกับสื่อแผ่นพับสามารถใช้งานร่วมกับเทคโนโลยีความจริงเสริมโดยมีภาพสัญลักษณ์บนสื่อสิ่งพิมพ์แผ่นพับเพื่ออำนวยความสะดวกสำหรับการดาวโหลดแอปพลิเคชันแซพป้า (ZAPPAR) สำหรับผู้ใช้งาน ประกอบด้วยภาพ QR CODE Application Zappar 2 ระบบปฏิบัติการ ได้แก่ IOS และ Android ผู้ใช้งานสามารถสแกนภาพสัญลักษณ์ Zappar ที่ปรากฏด้านหลังของแผ่นพับ จะแสดงหน้าเมนูหลักขึ้นมา จากนั้นผู้ใช้งานก็สามารถเลือกเข้าไปรับชมข้อมูลในเมนูต่าง ๆ อีกทั้งยังมีสัญลักษณ์ ซึ่งเป็นลิงค์ที่สามารถเข้าไปรับชมสื่อวิดีโอที่ค้นได้หลังจากที่ผู้ใช้งานสแกนภาพด้วยสมาร์ทโฟนแล้ว โปรแกรมจะทำการโหลดข้อมูลและแสดงผลหน้าจอแบบมีปฏิสัมพันธ์ขึ้นมาบนจอภาพให้ผู้ใช้งานสามารถเลือกเข้าไปใช้งานในเมนูหลักได้ดังภาพที่ 8

Citation : นวัตกรรม โพธิสาร, อุมพร ไชยสูง, จันทรรดา สุขสาม, จักรกฤษ ใจรัมย์, ปฏิวัติ ยะสะกะ, สุภารัตติ สวนโสภะเชือก, นอร งามสุข และวิภาวดี พันธุ์หนองหว้า. (2566). แนวทางการเสริมสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนและการแปรรูปผลิตภัณฑ์

ข้าวหอมมะลิอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 15-38;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.45>

ภาพที่ 8 QR CODE Application Zappar (ภาพซ้าย) และการสแกนสื่อสิ่งพิมพ์ผ่านพับด้วยเทคโนโลยีความจริงเสริมบนสมาร์ตโฟน (ภาพขวา)

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจสื่อนวัตกรรมผลิตภัณฑ์แปรรูปข้าวหอมมะลินทรีย์

ผลการศึกษา 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การออกแบบโลโก้ การผลิตสื่อวีดิทัศน์ และการผลิตสื่อแผ่นพับอินโฟกราฟิกผสมเทคโนโลยีความจริงเสริม (AR) เพื่อการประชาสัมพันธ์สินค้าแปรรูปข้าวหอมมะลินทรีย์ ตำบลกุดหวาย อำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ มีดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาความพึงพอใจสื่อนวัตกรรมผลิตภัณฑ์แปรรูปข้าวหอมมะลินทรีย์

ด้านการออกแบบโลโก้	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ
การออกแบบโลโก้			
1. ประเภทของโลโก้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับแบรนด์	4.37	0.57	มาก
2. โลโก้มีรูปทรงเหมาะสมสอดคล้องกับแบรนด์	4.36	0.63	มาก
3. โลโก้มีรูปแบบการใช้โทนสีที่เหมาะสมสอดคล้องกับแบรนด์	4.47	0.64	มาก
4. โลโก้ส่งเสริมคุณค่าต่อตัวผลิตภัณฑ์และสอดคล้องกับแบรนด์	4.34	0.63	มาก
5. โลโก้ส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีต่อแบรนด์	4.32	0.64	มาก
6. โลโก้มีความคลาสสิกสามารถใช้งานได้ในระยะยาว	4.35	0.64	มาก
7. โลโก้มีการจัดองค์ประกอบศิลป์ รูปทรง และการใช้สี ง่ายต่อจำ	4.29	0.68	มาก
8. โลโก้มีองค์ประกอบที่สื่อความหมายทั้งรูปทรง การใช้สี และการจัดองค์ประกอบศิลป์ สอดคล้องกับแบรนด์	4.49	0.55	มาก
รวม	4.38	0.62	มาก

Citation : Potisarn, N, Chaisoong, U., Suksam, J., Jairassamee, J., Yasaka, P., Saunsokchaug, S., Ngamhui, N. and Punnongwa, W. (2023). Guidelines for Enhancing Network Community Enterprises and Processing Organic Jasmine Rice Products with Participation. *Journal of Local Governance and Innovation*.

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ด้านการออกแบบโลโก้	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ
การผลิตสื่อวีดิทัศน์			
3.1 การใช้ภาษาถูกต้องสื่อความหมายเหมาะสม	4.46	0.62	มาก
3.2 เนื้อหาของผลิตภัณฑ์เหมาะสม	4.43	0.69	มาก
3.3 การเรียบเรียงเนื้อหาของสื่อวีดิทัศน์เหมาะสม	4.57	0.66	มากที่สุด
3.4 การเชื่อมโยงข้อมูลไปยังแหล่งที่เกี่ยวข้องเหมาะสม	4.67	0.64	มากที่สุด
รวม	4.53	0.63	มากที่สุด
การผลิตสื่อแผ่นพับอินโฟกราฟิก			
1. ประเภทสื่อแผ่นพับมีความเหมาะสม	4.38	0.65	มาก
2. ภาพอินโฟกราฟิกสื่อความหมายได้ดี	4.42	0.67	มาก
3. สื่ออินโฟกราฟิกมีการนำเสนอเนื้อหาที่มีความชัดเจน	4.38	0.69	มาก
4. ความสวยงามของการใช้สีสำหรับภาพกราฟิก	4.34	0.69	มาก
5. ความสวยงามของการออกแบบภาพกราฟิก	4.57	0.66	มากที่สุด
6. ขนาดตัวอักษรมีความเหมาะสม	4.33	0.70	มาก
7. ความคมชัดของภาพ	4.36	0.63	มาก
8. ความสวยงามของการจัดองค์ประกอบภาพ	4.55	0.69	มากที่สุด
รวม	4.42	0.67	มาก
โดยรวม	4.41	0.64	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อสื่อนวัตกรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.64) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการออกแบบโลโก้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.62) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากกว่าข้ออื่น คือ โลโก้มีองค์ประกอบที่สื่อความหมาย ทั้งรูปทรง การใช้สี และการจัดองค์ประกอบศิลป์ สอดคล้องกับแบรนด์ ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.55) และข้อที่มีค่าเฉลี่ย น้อยกว่าข้ออื่นคือ โลโก้มีการจัดองค์ประกอบศิลป์ รูปทรง และการใช้สี ง่ายต่อการจดจำ ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.68) ด้านการผลิตสื่อวีดิทัศน์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.63) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากกว่าข้ออื่น คือ การเชื่อมโยงข้อมูลไปยังแหล่งที่เกี่ยวข้องเหมาะสม ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.64) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าข้ออื่น คือ เนื้อหาของผลิตภัณฑ์เหมาะสม ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.69) นอกจากนี้ ด้านการผลิตสื่อแผ่นพับอินโฟกราฟิก โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.67) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ย

Citation : นวัตกรรม โภธิสาร, อุมพร ไชยสูง, จันทร์ดารา สุขสาม, จักรกฤษ ใจรัมย์, ปฎิวัติ ยะสะกะ, สุภรดี สอนโสภะเชือก, นีอร งามสุข และวิภาวดี พันธุ์หนองหว้า. (2566). แนวทางการเสริมสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนและการแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 15-38;

มากกว่าข้ออื่น คือ ความสวยงามของการออกแบบภาพกราฟิก ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.66) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าข้ออื่น คือ ขนาดตัวอักษรมีความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.70) จากผลการวิจัยข้างต้นสามารถสรุป ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 สรุปผลรายด้านการศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อสื่อนวัตกรรมผลิตภัณฑ์แปรรูปข้าวหอมมะลิอินทรีย์

ด้านการออกแบบโลโก้	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ
ด้านการออกแบบโลโก้	4.38	0.62	มาก
ด้านการผลิตสื่อวีดิทัศน์	4.53	0.63	มากที่สุด
ด้านการผลิตสื่อแผ่นพับอินโฟกราฟิก	4.42	0.67	มาก
โดยรวม	4.41	0.64	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อสื่อนวัตกรรมผลิตภัณฑ์แปรรูปข้าวหอมมะลิอินทรีย์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.64) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากกว่าข้ออื่นคือ ด้านการผลิตสื่อวีดิทัศน์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.63) รองลงมาคือด้านการผลิตสื่อแผ่นพับอินโฟกราฟิกอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.67) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการออกแบบโลโก้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.62)

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผลการศึกษาแนวทางการยกระดับเครือข่ายและแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิอินทรีย์ อย่างมีส่วนร่วม กลุ่มเกษตรกรอินทรีย์สีเขียวมีคณรุ่นใหม่ มีความเข้าใจในด้านวัตถุดิบ การแปรรูป และการสร้างเครือข่ายให้กับกลุ่มในด้านต่าง ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ (เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ และคณะ, 2559 : 140) ในด้านแนวการสร้างเครือข่าย คณรุ่นใหม่มีความเข้าใจในหลักการแนวทางการพัฒนาตนเองชัดเจน เข้าใจ เรื่องการพัฒนาสินค้าให้ได้มาตรฐาน และนำไปสู่แนวปฏิบัติของกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (อังกาบ บุญสูง, 2559 : 404) ในการสร้างเครือข่ายบนพื้นฐานทุนทางทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งสมาชิกชุมชนนำศักยภาพของตนมาบูรณาการร่วมกัน เพื่อให้สมาชิกกลุ่มสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ (ประจักษ์ บุญกาพิมพ์ และคณะ, 2559 : 96) ในการสร้างมาตรฐานข้าวหอมมะลิอินทรีย์ จะต้องสร้างรูปแบบการพัฒนาความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติงานของเกษตรกร สำหรับการ

Citation : Potisarn, N, Chaisong, U., Suksam, J., Jairassamee, J., Yasaka, P., Saunsokchaug, S., Ngamhui, N. and

Punnongwa, W. (2023). Guidelines for Enhancing Network Community Enterprises and Processing Organic Jasmine Rice Products with Participation. *Journal of Local Governance and Innovation*.

7(3) : 15-38; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisru.2023.45>

ทำนาแบบอินทรีย์ โดยใช้มาตรฐานการตรวจแปลงแบบมีส่วนร่วมตามมาตรฐาน PGS ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (กิตติพงษ์ พิพิฑกุล, 2563 : 121) เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์วิถีผู้สังคมนเกษตรยั่งยืน : ยุทธศาสตร์พัฒนาข้าวอินทรีย์ โดยให้ความเห็นเกี่ยวกับการทำเกษตรอินทรีย์ แบ่งออกเป็นสองประเภทคือ แบบพึ่งพาตนเอง และเกษตรอินทรีย์ที่รับรองมาตรฐาน ซึ่งเป็นรูปแบบการผลิตที่มีระบบในการควบคุม และมีมาตรฐานการผลิต กลุ่มเกษตรอินทรีย์ระดับดีมีแนวทางการยกระดับเครือข่ายจากการจัดตั้งกลุ่มชุมชนขยายผลสู่การจัดตั้งกลุ่มเกษตรอินทรีย์ในระดับตำบล โดยมีนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นประธานสามารถสร้างภาคีเครือข่ายกลุ่มองค์กรท้องถิ่น ประชาชนชาวบ้านในทุกหมู่บ้าน สถานศึกษา/วัด นักวิชาการจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์ นักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการแปรรูปผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับอาหารปลอดภัย อีกทั้งยังมีการจัดทำแผนงบประมาณเพื่อจัดทำโครงการต่าง ๆ ในการสนับสนุนกลุ่มชุมชนให้เกิดการขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่อง และเกิดพัฒนาการที่ก้าวหน้าซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ยุพิน เตื่อนศรี และนิชภา โมราถบ, 2559 : 123) ในด้านแนวทางการยกระดับเครือข่ายกลไกการบริหารจัดการเครือข่ายเกษตรกรผู้ปลูกข้าวอินทรีย์และรูปแบบการพัฒนาเครือข่ายเกษตรกรผู้ปลูกข้าวอินทรีย์ เกิดศูนย์การเรียนรู้เครือข่ายเกษตรกรผู้ปลูกข้าวอินทรีย์ เกิดเครือข่ายด้านการผลิต และการตลาดของเกษตรกรข้าวอินทรีย์ทั้งภายในและภายนอกจังหวัด และเกิดภาคีเครือข่ายสนับสนุนกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (สัญญา เคนาภูมิ, 2558 : 78) ในด้านการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนสร้างความร่วมมือเชิงบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนอย่างเป็นระบบ และสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนให้เข้มแข็งและพึ่งตนเอง

ผลการพัฒนาสื่อนวัตกรรมการเพิ่มรายได้ของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน ประกอบด้วย การออกแบบโลโก้ บรรจุภัณฑ์ และการผลิตสื่อแผ่นพับอินโฟกราฟิกผสานเทคโนโลยีความจริงเสริม ประเด็นในการพัฒนาสื่อนวัตกรรมเพื่อประชาสัมพันธ์ กลุ่มเกษตรอินทรีย์ระดับดีให้เป็นที่รู้จัก โดยเฉพาะกลุ่มผู้บริโภคที่มากขึ้น อีกทั้งยังมีการส่งเสริมการตลาดออนไลน์เพื่อเพิ่มช่องทางการจำหน่ายสินค้าให้กับชุมชน ยกกระดับเครือข่ายการจัดจำหน่ายสินค้ากับกลุ่มผู้ประกอบการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วีระนันท์ คำนิงวุฒิ และอัญชญา กลิ่นเทียน (2562 : 37, 44) ในการพัฒนารูปแบบสื่อประชาสัมพันธ์และการตลาดออนไลน์ สื่อประชาสัมพันธ์จะต้องมีการเชื่อมโยงผลิตภัณฑ์และอัตลักษณ์ของชุมชนแต่ละแห่งเข้าด้วยกัน มีการนำเสนอวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของชุมชนที่สอดคล้องกับผลิตภัณฑ์โอท็อป และสื่อควรสร้างความเชื่อถือให้กับผู้บริโภค มีการสื่อสารถึงมาตรฐานของผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการรับรองจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ในด้านการส่งเสริมด้านบรรจุภัณฑ์ที่สามารถบรรจุสินค้าได้อย่างเหมาะสม สามารถเก็บรักษาอาหารไว้ได้นานขึ้น และมีการออกแบบฉลากสินค้าให้ดึงดูดผู้บริโภคภายใต้แนวคิด การออกแบบที่สื่อถึงอัตลักษณ์ความเป็นชุมชนเกษตรอินทรีย์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (สุวิมล มธูรส และอภิชาติ ศิริบุญญกุล, 2563 : 43) ด้านบรรจุภัณฑ์และป้ายฉลาก โดยให้สื่อถึงจุดเด่นของความเป็นไทยหรือแสดงถึง

Citation : นวัศกร โพธิสาร, อุมพร ไชยสูง, จันทรรดา สุขสาม, จักรกฤษ ใจรัศมี, ปฎิวัติ ยะสะกะ, สุภารัตติ สวนโสภะเชือก, นีอร งามสุข และวิภาวดี พันธุ์หนองหว้า. (2566). แนวทางการเสริมสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนและการแปรรูปผลิตภัณฑ์

ข้าวหอมมะลิอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 15-38;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisru.2023.45>

วัฒนธรรมท้องถิ่นนั้น ๆ การพัฒนาสื่อนวัตกรรมของกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์สมัยใหม่ มีการใช้สื่อผ่านพินอินโฟกราฟิกผสมผสานเทคโนโลยีความจริงเสริม (AR) เพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข้อมูลและเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์และผลิตภัณฑ์แปรรูปข้าวอินทรีย์ และส่งเสริมการตลาด สอดคล้องกับงานวิจัยของ (ปิยศักดิ์ ถีอาสนา, 2561 : 1) ที่มีการพัฒนาหลากหลายผลิตภัณฑ์อัจฉริยะเพื่อส่งเสริมการเพิ่มรายได้ โดยใช้เทคโนโลยีเสมือนจริง (AR) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการเพิ่มรายได้ให้กับกลุ่มชุมชน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 กระบวนการสร้างแรงจูงใจเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนากำลังคนในชุมชนสำหรับการใฝ่เรียนรู้

2) การเปิดรับและปรับใช้นวัตกรรม โดยการให้นวัตกรรมชาวบ้านหรือกลุ่มเป้าหมายเห็นถึงปลายทางของการพัฒนาชุมชนนวัตกรรมท้องถิ่น

3) การเพิ่มเครือข่ายความร่วมมือทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในการพัฒนาชุมชนนวัตกรรม เพื่อการต่อยอดในอนาคตอย่างยั่งยืน

4) การใช้งานนวัตกรรมกระบวนการแปรรูปผลิตภัณฑ์ และสื่อนวัตกรรม สามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้ตามบริบทของชุมชน ต้นทุนเดิมของชุมชน และตามศักยภาพของชุมชน โดยคำนึงถึงความเหมาะสมในการนำไปใช้งาน

5) แผนการพัฒนาชุมชนและยกระดับเครือข่าย มีผลกระทบต่อชุมชนในหลายด้าน ทั้งในมิติสังคม สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ สามารถต่อยอด และยกระดับไปเป็นแผนจังหวัดต่อไปได้

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาขยายผลไปยังชุมชนพื้นที่ข้างเคียงเพื่อการพัฒนาสังคมและชุมชนที่ยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง (References)

กิตติพงษ์ พิพิธกุล. (2563). เกษตรอินทรีย์วิถีสู่สังคมเกษตรยั่งยืน : ยุทธศาสตร์พัฒนาข้าวอินทรีย์.

วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. 10(1) : 116 - 130.

บุญชม ศรีสะอาด, สมนึก ภัททิยธนี, อรุณ ศรีสะอาด, สมบัติ ท้ายเรือคำ, ประวิต เอราวรรณ์, ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน, ประเสริฐ เรือนนงการ, ญาณภัทร สีหะมงคล, วราพร เอราวรรณ์ และทัศนศิริรินทร์ สว่างบุญ. (2561). **พื้นฐานการวิจัยการศึกษา**. (พิมพ์ครั้งที่ 8). มหาสารคาม : ตักสิลาการพิมพ์.

Citation : Potisarn, N, Chaisoong, U., Suksam, J., Jairassamee, J., Yasaka, P., Saunsokchaug, S., Ngamhui, N. and

Punnongwa, W. (2023). Guidelines for Enhancing Network Community Enterprises and Processing Organic Jasmine Rice Products with Participation. *Journal of Local Governance and Innovation*.

7(3) : 15-38; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisru.2023.45>

เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ, บำเพ็ญ เขียวหวาน, สินีซุ ครุฑเมือง แสนเสริม และจ่านงค์ จุลเอียด. (2559).

แนวทางการพัฒนาเครือข่ายผู้ประกอบการ SMEs ภาคเกษตรรุ่นใหม่. **วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์**. 8(3) : 140 - 153.

ประจักษ์ บุญกาพิมพ์, ชาตรี ศิริสวัสดิ์ และณรงค์ฤทธิ์ โสภาก. (2559). รูปแบบการพัฒนาความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติงานของเกษตรกรกลุ่มผู้ปลูกข้าวหอมมะลิด้วยปุ๋ยอินทรีย์โดยความร่วมมือของสำนักงานสภาเกษตรกรและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดร้อยเอ็ด. **วารสารงานวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย**. 11(36) : 91 - 102.

ปิยศักดิ์ ถีอาสนา. (2561). การพัฒนาผลผลิตภัณฑ์อัจฉริยะเพื่อส่งเสริมการเพิ่มรายได้ โดยใช้เทคโนโลยีเสมือนจริง. **วารสารโครงการวิทยากรคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ**. 4(2) : 1 - 6.

พรพิมล โรจนโพธิ์, สมชัย พุทธา และวิวัฒน์ วรวงษ์. (2563). บทบาทของวิสาหกิจเพื่อสังคมในการพัฒนา และการจัดการห่วงโซ่คุณค่าใหม่ ในการผลิตวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์แปรรูป. **วารสารวิชาการสถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**. 6(1) : 412 - 429.

ยุพิน เกื่อนศรี และนิชภา โมราถบ. (2559). การพัฒนาเครือข่ายเกษตรกรผู้ปลูกข้าวอินทรีย์ในจังหวัดอุดรดิตถ์ กรณีศึกษา ตำบลวังกะพ้อ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตถ์. **วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง**. 5(2) : 116 - 132.

วงศ์พัฒนา ศรีประเสริฐ. (2558). การจัดการวางแผนการตลาดเชิงกลยุทธ์ธุรกิจแปรรูป ผลิตภัณฑ์ข้าวกล้องอินทรีย์ของกลุ่มผู้ผลิตในชุมชนบ้านมะค่า ตำบลมะค่า อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม. **วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร**. 7(13) : 45 - 63.

วีระนันท์ คำนิงวุฒิ และอัญชญา กลิ่นเทียน. (2562). การพัฒนารูปแบบสื่อประชาสัมพันธ์และการตลาดออนไลน์สำหรับสินค้า OTOP ในประเทศไทย กรณีศึกษาสินค้า OTOP จังหวัดนครนายก. **วารสารวิชาการนวัตกรรมสื่อสารสังคม**. 7(2) : 32 - 45.

ศิริกมล ประภาสพงษ์. (2563). แนวทางการจัดการลดต้นทุนเพิ่มผลผลิตโดยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขันทางการตลาดของข้าวหอมมะลิในจังหวัดศรีสะเกษ. **วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์**. 22(1) : 169 - 181.

สัญญา เคนาภูมิ. (2558). แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพของวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม. **วารสารวิชาการแพรววาทศิลป์ มหวิทยาลัยกาฬสินธุ์**. 2(3) : 68 - 85.

Citation : นวัศกร โพธิสาร, อุมภาพร ไชยสูง, จันทร์ดาราร สุขสาม, จักรกฤษ ใจรัมย์, ปฎิวัติ ยะสะกะ, สุภารัตติ สอนโสภะเชือก, นีอร งามสุข และวิภาวดี พันธุ์หนองหว้า. (2566). แนวทางการเสริมสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนและการแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม. **วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น**. 7(3) : 15-38;

- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560 - 2564**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6422. สืบค้น 18 ตุลาคม 2562.
- สำนักงานสถิติจังหวัดสุรินทร์. (2563). รายงานสถิติจังหวัดสุรินทร์ พ.ศ.2563. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://surin.nso.go.th/reports-publications/provincial-statistics-report/surin-province-statistical-report-2020.html>. สืบค้น 21 ธันวาคม 2563.
- สุภารัตติ สวนโสภะเชือก, ภรณ์ หลาวทอง, อัญชญา มาลาคำ และทิพเนตร คงมี. (2561). แนวทางการพัฒนาตลาดเชิงสร้างสรรค์ชาวอินทรีจังหวัดสุรินทร์. *PULINET Journal*. 5(3) : 107 - 117.
- สุวิมล มจรุส และอภิชาติ ศิริบุญญากาล. (2563). การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมสินค้า OTOP เพื่อสังคมในเขตเทศบาลตำบลปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*. 9(2) : 39 - 49.
- องค์การบริหารส่วนตำบลกุดหวาย. (ม.ป.ป.). **สภาพทั่วไป**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : https://kudwai.go.th/page.php?pagename=data_detail&id=117. สืบค้น 18 ตุลาคม 2562.
- อังกาบ บุญสูง. (2559). การศึกษาแนวทางการสร้างเครือข่ายชุมชนหัตถกรรมจักสานจังหวัดอุดรธานี. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี*. 11(2) : 403 - 418.
- Tanguptanon, N. and Sudaporn Sawmong, S. (2020). The Impact of Dual QR Code and Augmented Reality in Interactive Application as a Digital Marketing Tool on Customer Satisfaction of Quality for the Toy Museum in Thailand. *Journal of KMITL Business School*, 10(1), 142 - 152.

Citation : Potisarn, N, Chaisoong, U., Suksam, J., Jairassamee, J., Yasaka, P., Saunsokchaug, S., Ngamhui, N. and

Punnongwa, W. (2023). Guidelines for Enhancing Network Community Enterprises and Processing Organic Jasmine Rice Products with Participation. *Journal of Local Governance and Innovation*.

7(3) : 15-38; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisru.2023.45>

Citation : นวัตกรรม โพธิสาร, อุมภาพร ไชยสูง, จันทร์ดารุา สุขสาม, จักรกฤษ ใจรัศมี, ปฎิวัติ ยะสะกะ, สุภารดี สวนโสภะเชือก, นีอร งามสุย และวิภาวดี พันธุ์หนองหว้า. (2566). แนวทางการเสริมสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนและการแปรรูปผลิตภัณฑ์ ข้าวหอมมะลิอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 15-38;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.45>